

Sygn. akt II UK 264/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku A. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.
przy udziale zainteresowanej J. K.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 czerwca 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1) oddała skargę kasacyjną,**
- 2) oddała wniosek organu rentowego o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z dnia 6 sierpnia 2014 r. stwierdził, że zainteresowana J. K. w okresie od dnia 1 listopada 2001 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i

rentowemu jako osoba wykonująca u płatnika składek A. C. umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług i praca nie była wykonywana w siedzibie i w miejscu prowadzenia działalności zleceniodawcy, a nadto podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i zdrowotnemu jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. „do nadal”.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2015 r. oddalił odwołanie wniesione przez odwołującego się A. C. od wyżej wymienionej decyzji i zasądził od niego oraz od zainteresowanej J. K. na rzecz pozwanego organu rentowego kwoty po 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że zainteresowana J. K. jako pośrednik zawarła w dniu 4 listopada 1992 r. z A. C. – agentem Z.U. i R. P. S.A. w T. – umowę zlecenia, na podstawie której zleceniodawca powierzył jej zawieranie oraz pośredniczenie w zawieraniu umów ubezpieczenia. W ramach spornej umowy zainteresowana zawierała jako pośrednik umowy ubezpieczenia na rzecz ówczesnego Zakładu Ubezpieczeń i Reasekuracji P. S.A. z siedzibą w T., z którego to tytułu uzyskiwała wynagrodzenie prowizyjne. Zlecenie wykonywała poza siedzibą przedsiębiorstwa. Z powyższego tytułu w okresie od dnia 1 listopada 2001 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. płatnik odprowadzał za zainteresowaną składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz podatek dochodowy, natomiast nie zgłosił jej do ubezpieczeń społecznych. Zainteresowana kontynuowała wykonywanie umowy zlecenia na rzecz płatnika składek bez jakiegokolwiek przerwy i tej podstawie nadal współpracuje z odwołującym się.

W dniu zawarcia umowy zainteresowana była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Doradztwa Rolniczego w G. Z tego tytułu była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik. Od dnia 1 listopada 2001 r. uzyskała natomiast prawo do wcześniejszej emerytury, a od dnia 8 grudnia 2009 r. – prawo do renty rodzinnej.

Uwzględniając tak ustalony stan faktyczny oraz odnosząc go do obowiązujących przepisów, Sąd Okręgowy uznał, że stanowisko organu rentowego było prawidłowe. Organ ten trafnie wskazał bowiem, że oceny powstałego w

sprawie zagadnienia prawnego należało dokonać według stanu prawnego z dnia 1 listopada 2001 r. jako bezspornej daty przyznania zainteresowanej prawa do emerytury.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył przy tym, że w dniu 30 grudnia 1999 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. zmieniającej ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych, jednak w tej dacie zainteresowana nie posiadała ani prawa do emerytury (które nabyła od dnia 1 grudnia 2001 r.), ani też prawa do renty rodzinnej (przysługującego jej od dnia 8 grudnia 2009 r.). Tym samym nie sposób było znaleźć podstawy do stosowania wobec niej przepisów dotyczących emerytów i rencistów, skoro w dniu 30 grudnia 1999 r. nie należała ona do ich grona. W tym zaś przypadku, zgodnie z art. 9 ust. 4a ustawy systemowej, osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 (zatem także zleceniobiorcy), mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli równocześnie nie pozostają w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 4b.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. wyrokiem z dnia 9 grudnia 2015 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołującego się od wyroku Sądu pierwszej instancji.

Odnosząc się do zarzutów sformułowanych w apelacji, Sąd Apelacyjny przyznał, że Sąd pierwszej instancji istotnie pominął w swoich rozważaniach analizę art. 14 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, niemniej uchybienie to nie wpłynęło ani na prawidłowość stanowiska Sądu pierwszej instancji, ani na możliwość oceny wyводу prawnego tego Sądu przez Sąd odwoławczy.

Sąd drugiej instancji przypomniał, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 29 grudnia 1999 r., obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegały, z zastrzeżeniem ust. 3 oraz art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej były osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jeżeli zostały zawarte z jednym zleceniodawcą na czas dłuższy niż 14 dni, zwanymi dalej „zleceniobiorcami” oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4 i ust. 5. W myśl art. 6 ust. 4 ustawy systemowej, osoby określone w ust. 1 pkt 4 nie

podlegały zaś obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli były uczniami szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat, a stosownie do treści art. 6 ust. 5 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegali również zleceniobiorca i osoby z nim współpracujące, wykonujące na rzecz jednego zleceniodawcy pracę na podstawie umów agencyjnych lub zlecenia krótszych niż 15 dni, jeżeli łączny okres, na który umowy zostały zawarte, wynosił co najmniej 15 dni, a przerwy pomiędzy tymi umowami były krótsze niż 60 dni. Natomiast art. 9 ust. 4 ustawy systemowej stanowił, że osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 13-18 a, mające ustalone prawo do emerytury lub renty, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, art. 9 ust. 5 ustawy, że osoby, o których mowa w art. 6, niewymienione w ust. 4, mające ustalone prawo do emerytury lub renty, podlegają dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym.

Uzupełniając rozważania prawne Sądu pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny stwierdził z kolei, że na mocy art. 1 pkt 3 lit. a i c ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw ustawodawca, odpowiednio: nadał nowe brzmienie art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej oraz skreślił ust. 5, obejmując obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi osoby wykonujące umowy agencyjne i umowy zlecenia zawarte także na czas krótszy niż 14 dni, a ponadto umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

W myśl art. 14 ustawy nowelizującej z dnia 23 grudnia 1999 r. do umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz do umowy o dzieło - zawartej przed upływem 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy - stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy. Stosownie do treści art. 16 ustawy nowelizującej, ustawa ta z wyjątkiem art. 1 pkt 3 lit. b weszła w życie z dniem ogłoszenia, tj. w dniu 30 grudnia 1999 r. Powyższe oznacza zaś, że w stosunku do umów wymienionych w art. 14 ustawy nowelizującej z dnia 23 grudnia 1999 r. zawartych do dnia 13 stycznia 2000 r. należy stosować przepisy ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym do dnia 29 grudnia 1999 r.

Uwzględniając przedstawione regulacje, Sąd Apelacyjny podkreślił, że umowa zlecenia łącząca A. C. z J. K. została zawarta w dniu 4 listopada 1992 r. na czas nieoznaczony. Podzielił też stanowisko odwołującego się, że zgodnie z art. 14 ustawy nowelizującej z dnia 23 grudnia 1999 r., w stosunku do tej umowy należy stosować przepisy ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym do dnia 29 grudnia 1999 r., z tym jednak zastrzeżeniem, że dotyczy to wyłącznie okresów jej wykonywania przypadających przed dniem nabycia przez zainteresowaną prawa do emerytury. Stanowisko to uwzględnił również organ rentowy. Zaskarżoną decyzją nie objęto bowiem J. K. ubezpieczeniem emerytalnym i rentowymi przed dniem nabycia przez nią prawa do emerytury tj. przed dniem 1 listopada 2001 r.

Odmienne Sąd Apelacyjny ocenił natomiast sytuację prawną zainteresowanej wobec nabycia przez nią prawa do emerytury od dnia 1 listopada 2001 r. do dnia 7 grudnia 2009 r. oraz prawa do renty rodzinnej od dnia 8 grudnia 2009 r. Zainteresowana nie nabyła bowiem prawa do emerytury jeszcze przed wejściem w życie przepisów ustawy nowelizującej. Tym samym, w odniesieniu do zainteresowanej brak było podstaw do przyjęcia, że ustawa nowelizująca, dodając na podstawie art. 1 pkt 5 lit. c, po ust. 4 ust. 4 lit. a ust. 4a w brzmieniu: „Osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4, mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli równocześnie nie pozostają w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 4b”, pogorszyła jej sytuację w porównaniu do stanu prawnego obowiązującego do dnia 29 grudnia 1999 r.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, zasadne było więc przyjęcie, że w powyższym zakresie art. 14 ustawy nowelizującej nie znajduje zastosowania (odpada bowiem cel zastosowania tego przepisu, tj. ochrona stron umów wymienionych w tym przepisie, zawartych przed wejściem w życie ustawy nowelizującej, przed zmianą stanu prawnego na ich niekorzyść), wobec czego należy stosować przepisy ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 30 grudnia 1999 r. Z treści art. 9 ust. 4 lit. a ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 30 grudnia 1999 r. wynika zaś jednoznacznie, że osoby wykonujące prace m.in. na podstawie umowy zlecenia, które mają ustalone prawo do emerytury lub renty i równocześnie

nie pozostają w stosunku pracy, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu wykonywania takiej umowy.

W niniejszej sprawie nie było natomiast przedmiotem sporu i nie budziło wątpliwości, że zainteresowana od dnia ustalenia prawa do emerytury, tj. od dnia 1 listopada 2001 r., nie pozostawała w stosunku pracy, a zatem zachodzą w stosunku do niej przesłanki objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami: emerytalnym i rentowymi określone w art. 6 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 9 ust. 4 lit. a ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 30 grudnia 1999 r.

Z tych samych przyczyn brak było również podstaw do zastosowania, na podstawie art. 14 ustawy nowelizującej, przepisów ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym do dnia 29 grudnia 1999 r. do wykonywania umowy zlecenia z dnia 5 listopada 1992 r. w odniesieniu do spornego okresu. W konsekwencji należało stosować również art. 12 ust. 1 ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2010 r., nadanym mu przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy - Prawo bankowe (Dz.U. z 2009 r. Nr 71, poz. 609 ze zm.).

Odwołujący się A. C. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 9 grudnia 2015 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj. (-) art. 14 ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw z dnia 23 grudnia 1999 r. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 9 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r., według stanu prawnego na dzień 29 grudnia 1999 r., przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji niezastosowanie oraz przyjęcie, że do umowy zlecenia zawartej w 1992 r. mają zastosowanie przepisy ustawy systemowej w jej znowelizowanym brzmieniu, podczas gdy zgodnie z art. 14 ustawy zmieniającej do umowy zlecenia zawartej przed upływem 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy (tj. przed dniem 14 stycznia 2000 r.) powinno stosować się przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych sprzed jej nowelizacji; (-) art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 9 ust. 4a ustawy systemowej (według stanu prawnego na dzień 1 listopada 2001 r.), przez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że te przepisy mają zastosowanie do przedmiotowego stanu faktycznego, podczas gdy zastosowanie powinny mieć

przepisy wcześniejsze, tj. według stanu prawnego aktualnego na dzień 29 grudnia 1999 r.; (-) art. 12 ust. 1 ustawy systemowej (według stanu prawnego na dzień 1 stycznia 2010 r.), przez jego niewłaściwe zastosowanie oraz art. 12 ust. 3 ustawy systemowej (według stanu prawnego na dzień 29 grudnia 1999 r.), przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że zainteresowana od dnia 1 stycznia 2010 r. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu, podczas gdy takiemu ubezpieczeniu w spornym okresie nie podlegała.

Powołując się na tak sformułowane zarzuty kasacyjne, skarżący wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku oraz stwierdzenie, że J. K. u płatnika składek A. C. nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym jako osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług i praca nie jest wykonywana w siedzibie lub miejscu prowadzenia działalności zleceniodawcy od dnia 1 listopada 2001 r. do dnia 31 grudnia 2009 r., a także nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia od dnia 1 stycznia 2010 r. do nadal, zasądzenie od pozwanego organu rentowego kosztów sądowych wraz z kosztami postępowania kasacyjnego oraz kosztami zastępstwa procesowego za wszystkie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotą niniejszej sprawy jest rozstrzygnięcie kwestii, czy do umowy zlecenia zawartej przed dniem 14 stycznia 2000 r., w przypadku gdy zleceniobiorca przed tą datą pozostawał w stosunku pracy, a po tej dacie uzyskał prawo do emerytury, należy stosować przepisy sprzed nowelizacji ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, dokonanej ustawą z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1999 r. Nr 110, poz. 1256), czy też odpowiednie będą przepisy prawa wprowadzone powołaną ustawą nowelizującą.

Wstępnie należy więc przypomnieć, że aktualnie podstawę objęcia emerytów lub rencistów wykonujących umowę zlecenia ubezpieczeniami emerytalnym i

rentowymi stanowi art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Natomiast, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają zaś na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10. Oznacza to, że emeryt lub rencista wykonujący umowę zlecenia co do zasady podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie – chorobowemu, chyba że równocześnie pozostaje w stosunku pracy (art. 9 ust. 4a ustawy systemowej). Tylko równoczesne zatrudnienie na podstawie stosunku pracy wyłącza bowiem zleceniobiorcę będącego emerytem lub rencistą z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Odmienny stan prawny, zwalniający emerytów i rencistów z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, obowiązywał do dnia 29 grudnia 1999 r. i wynikał z art. 9 ust. 5 ustawy systemowej, zgodnie z którym, osoby, o których mowa w art. 6, niewymienione w ust. 4, mające ustalone prawo do emerytury lub renty, podlegają dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym. Na mocy art. 1 pkt 3 lit. a i c ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (dalej jako ustawa zmieniająca), która weszła w życie z dniem 30 grudnia 1999 r., ustawodawca nadał jednak nowe brzmienie art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, skreślił ust. 5 tego przepisu oraz dodał do art. 9 ust. 4a i 4b, obejmując tym samym obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi osoby wykonujące umowy agencyjne lub umowy zlecenia albo umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, mające ustalone prawo do emerytury, jeżeli osoby te równocześnie nie pozostają w stosunku pracy (ust. 4a), a także osoby, które wspomniane umowy zawarły z pracodawcą, z którym

pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy (ust. 4b). Do osób wymienionych w obu wymienionych ustępach nie znajduje już bowiem zastosowania art. 9 ust. 5 ustawy systemowej.

Co do ubezpieczenia wypadkowego, to aż do dnia 1 stycznia 2010 r. obowiązywał stan prawny regulowany art. 12 ust. 3, w myśl którego nie podlegały ubezpieczeniu wypadkowemu osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4, jeżeli wykonywały pracę poza siedzibą lub miejscem prowadzenia działalności zleceniodawcy. Zmiana w tym zakresie została wprowadzona na podstawie art. 1 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy Prawo bankowe (Dz.U. Nr 71, poz. 609) i aktualnie art. 12 ust. 1 ustawy systemowej stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Spór w niniejszej sprawie wynika z odmiennie ocenianego przez strony znaczenia daty zawarcia między J. K. a skarżącym funkcjonującej do dziś umowy zlecenia. Skarżący jest bowiem zdania, że zawarcie tej umowy w dniu 4 listopada 1992 r., a więc przed zmianą ustawy systemowej dokonanej ustawą zmieniającą, powoduje, że w odniesieniu do zainteresowanej nadal znajdują zastosowanie regulacje obowiązujące wcześniej, co jest konsekwencją zastosowania w stosunku do niej art. 14 ustawy zmieniającej.

Zdaniem Sądu Najwyższego, kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ma zatem prawidłowa wykładnia tego przepisu. Wypada przypomnieć, że zgodnie z art. 14 ustawy zmieniającej od dnia 30 grudnia 1999 r. ustawę systemową, do umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz do umowy o dzieło - zawartej przed upływem 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy (czyli przed dniem 14 stycznia 2000 r.), stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy. Oznacza to, między innymi, że w przypadku umów zawartych z emerytem lub rencistą przed dniem 14 stycznia 2000 r. ubezpieczenia emerytalne i rentowe są dobrowolne, a obowiązkowa jest tylko składka na

ubezpieczenie zdrowotne (zob. też A. Radziśław, Komentarz do art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych LEX 2015), natomiast przepisy sprzed nowelizacji obowiązują tak długo, jak długo trwa umowa (zob. K. Tymorek, Służba Pracownicza 2001, nr 12, s.10).

Wykładnia art. 14 ustawy zmieniającej nie może być jednak dokonywana w oderwaniu od kontekstu, w ramach którego przepis ten funkcjonuje. Nie można bowiem zapominać, że wskazane w nim umowy, w tym umowa zlecenia, są tu wymienione jako potencjalne tytuły ubezpieczeń społecznych przewidziane w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej. Przewidziane w powołanym przepisie dalsze stosowanie przepisów ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej należy zatem rozumieć w ten sposób, że ocena sytuacji prawnej zleceniobiorcy, który zawarł np. umowę zlecenia przed dniem 14 stycznia 2000 r., musi być dokonywana przez pryzmat przepisów określających tę sytuację do dnia 29 grudnia 1999 r. Jeśli więc dotychczasowa sytuacja prawna zleceniobiorcy, w związku ze zmianą obowiązujących go regulacji, miałyby ulec zmianie, to korzysta on – na zasadzie ochrony praw nabytych – z dotychczasowych regulacji. Innymi słowy, art. 14 ustawy zmieniającej chroni osoby, których status w zakresie przymusu ubezpieczeń społecznych był odpowiednio określony i uległby zmianie, gdyby przepis ten nie został do ustawy wprowadzony. Jeśli zaś chodzi o emerytów i rencistów wykonujących umowy zlecenia, to warunkiem zastosowania do nich tej regulacji jest całościowe ukształtowanie ich dotychczasowej sytuacji prawnej przez spełnienie wszystkich warunków ustawowych wyłączających przymus ubezpieczeń społecznych. Z ochrony uregulowanej w omawianym przepisie korzysta więc jedynie osoba, która zawarła którąś z umów w nim wymienionych przed dniem 14 stycznia 2000 r. i również przed tym dniem miała ustalone prawo do emerytury lub renty.

Jak wynika jednak z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie przez Sąd drugiej instancji, którymi Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest związany w postępowaniu kasacyjnym, zainteresowana wprawdzie zawarła ze skarżącym umowę zlecenia przed dniem 14 stycznia 2000 r. (a konkretnie w dniu 4 listopada 1992 r.), jednakże aż do dnia 31 października 2001 r. pozostawała równocześnie w stosunku pracy, nie mając wówczas ustalonego prawa do

emerytury lub renty. Prawo do emerytury uzyskała bowiem od dnia 1 listopada 2001 r., rozwiązując stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą. Następnie, od dnia 8 grudnia 2009 r. nabyła prawo do renty rodzinnej.

Sytuacja prawna zainteresowanej w dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej oraz w ciągu 14 dni od tej daty przedstawiała się więc tak, że pozostawała ona w zatrudnieniu, równolegle wykonując pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej ze skarżącym. Przepis art. 14 ustawy zmieniającej znajdował zaś w stosunku do niej zastosowanie, jednakże przy wzięciu pod uwagę tej właśnie sytuacji prawnej, w której się wówczas znajdowała, to znaczy nadal nie podlegała ona ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia, mimo spełnienia przesłanek z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, ale nie na podstawie art. 9 ust. 5 tej ustawy – nieuwzględniającego wprowadzonej ustawą zmieniającą regulacji ust. 4a tego przepisu – lecz jak dotychczas, na podstawie art. 9 ust. 1, który w związku z zatrudnieniem w czasie wykonywania umowy zlecenia wyłączał ją z ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia. Zainteresowana przed wejściem w życie ustawy zmieniającej nie korzystała bowiem z regulacji wyłączającej ją z ubezpieczeń społecznych w związku ustalonym prawem do emerytury lub renty, gdyż w tym czasie takich uprawnień nie miała. Nabycie ich już po wejściu w życie ustawy zmieniającej powodowało z kolei, że jej sytuacja prawna musiała być oceniana na nowo, z uwzględnieniem przepisów obowiązujących od dnia 30 grudnia 1999 r.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd Najwyższy stoi zatem na stanowisku, że zaskarżony ocenianą w niniejszym postępowaniu skargą kasacyjną wyrok Sądu drugiej instancji nie narusza art. 14 ustawy zmieniającej. W konsekwencji nie narusza też pozostałych powołanych w skardze przepisów prawa materialnego, gdyż wszystkie one zostały zastosowane prawidłowo.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

r.g.